

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

W latach 40 XIX wieku wędrownie trupy teatralne dawały występy w tzw. "domu zabaw" przy ul. Piotrkowskiej (obecnie 280), należącym do największego wówczas łódzkiego przemysłowca - Ludwika Geyera. Był to piętrowy budynek. Na piętrze mieścił salę o wymiarach ok. 15x9 m, w której znajdowała się estrada o wymiarach ok. 10x4 m. Dom służył jednak głównie jako tzw. "Tanzkranzchen" - sala tańca i zabaw dla robotników fabrycznych i rzemieślników, a na estradzie występowały orkiestry grające do tańca.

Budynek na rzucie prostokąta, pierwotnie dwutraktowy w parterze, z wejściem od wschodu, na osi, na piętrze jednoprzestrzenne wnętrze służyło zabawie. Elewacja frontowa była pięcioosiowa. Z czasem budynek zmienił funkcję na mieszkalną. Dostawiono od wschodu piętrową część o dwuosiowej elewacji północnej, z reprezentacyjną klatką schodową w części południowej o schodach zabiegowych, z jednym podestem, z duszą. W partrze, w trakcie frontowym znalazły się trzy prostokątne pomieszczenia, w trakcie tylnym, dwa i jedno w przybudowanej części. W narożniku południowo-wschodnim budynku - weranda. Na piętrze w trakcie frontowym - także trzy pomieszczenia, w tylnym podzielono dużą salę na kilka mniejszych pomieszczeń. Kiedy miała miejsce - przebudowa - dokładnie nie wiadomo. Na pewno przed 1886 r., na co wskazuje rysunek założenia "białej fabryki" z widocznym ww. budynkiem o zbliżonej do obecnej formie.

13. Opis (sytuacja, materiał ikonstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

S y t u a c j a Budynek wznosi się na północ od północnego skrzydła d. fabryki Ludwika Geyera (obecnie Centralne Muzeum Włókiennictwa, ul. Piotrkowska 282), u zbiegu ul. Milionowej i Piotrkowskiej. W głębi działki znajduje się ogród, dalej nowy budynek mieszkalny. Od południa - budynek dawnej elektrowni Geyera. Elewacja zachodnia obiektu cofnięta jest o kilka metrów w stosunku do pierzei ulicy. Teren działki ogrodzony jest metalową siatką. Z dawnego ogrodu pozostało kilka drzew.

M a t e r i a ł i k o n s t r u k c j a Budynek murowany z cegły ceramicznej pełnej, na zaprawie wapiennej i cementowo-wapiennej, tynkowany. Dach niski, czterospadowy, kryty papą na deskowaniu. Schody zewnętrzne murowane, jednobiegowe, trzy stopnie przed wejściem od południa oraz schody lustrzane murowane, z podestem i balustradą pełną (nowe). Schody jednobiegowe przy skrzydle od południa, nowe. Schody wewnętrzne, zabiegowe, z duszą. Balustrada drewniana, tralkowa. Schody na poddasze - drewniane, zabiegowe, balustrada tralkowa. Schody do piwnic - drewniane. Strop nad schodami kasetonowy. Na piętrze sklepienia kolebkowe i krzyżowe (korytarze). Posadzki - panele (nowe), wylewka cementowa oraz posadzka ceramiczna w piwnicy. Strop nad piwnicą, murowany, odcinkowy. Stropy belkowe, sufity podwieszone (nowe). Drzwi wewnętrzne drewniane, płycinowe, niektóre szklone w kratownicy (parter) oraz nowe płytowe. W piwnicy drzwi stalowe, nitowane (1 szt.). Drzwi zewnętrzne, od południa - dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, przeszklone górą, z nadświetlem. Ozdobne skratowania w przeszklonych kwaterach. Drzwi frontowe nowe, PCV. Drzwi od wschodu - nowe, płytowe. Okna nowe, PCV, zespolone, dwuskrzydłowe z prostokątnym nadświetleniem dwuskrzydłowym. W niektórych oknach parteru - ozdobne kraty gięte i kute w stylistyce secesji. Wykus trójboczny z oknem o trzech skrzydłach, boczne okna wąskie, jednoskrzydłowe, z prostokątnym nadświetlem. Okna piwniczne sklepienie odcinkowo i prostokątne.

R z u t Budynek na rzucie litery L., podpiwniczony. Bryła główna - trzytraktowa. Wschodni trakt z centralną klatką schodową oraz ogrodem zimowym od południa. Od wschodu dostawiono przybudówkę o jednym wnętrzu, ze schodami zabiegowymi od południa, zlicowaną od północy z elewacją główną. Wejście główne wcześniej od południa w portyku, obecnie od zachodu, w osi elewacji. Boczne od wschodu.

Na piętrze w centrum sklepiony holl dostępny z głównej klatki schodowej, skąd komunikacja do pozostałych pomieszczeń.

B r y ł a Budynek podpiwniczony, piętrowy z wydatnym gzymsem. Od południa wydatny portyk kolumnowy z tarasem na wysokości piętra. Od wschodu część środkowa wycofana, przed wycofaną częścią południową parterowa przybudówka (ogród zimowy).

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 5300 m ³	ok. 790 m ²	dom zabaw, willa	biura
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
<p>Po II wojnie - rozebrano ganek drewniany od zachodu. W 1992 r. przebito otwór wejściowy od zachodu.</p> <p>ok. 2007 r. zamurowano niektóre okna od północy.</p> <p>Ostatnio wymieniono podłogi na nowe z paneli, przekształcono wnętrza (nieznany zakres min. montaż sufitów podwieszonych).</p>		<p>Dobry technicznie. Brak wielu elementów oryginalnego wystroju (podłogi, posadzki, boazerie, stolarka okienna).</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		<p>Przywrócenie oryginalnych otworów okiennych i stolarki okiennej.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

APŁ, RGP Wydz. Bud. 12225.

22. Bibliografia

ROBiDZ w Łodzi, materiały dot. fabryki L. Geyera, tekst w maszynopisie autorstwa Piotra Jaworskiego i Ewy Szelągowskiej
Kuligowska Anna, od Marzantowicza do Zelwerowicza. w: Teatr przy ul. Cegielnianej. Szkice z dziejów sceny łódzkiej 1844-1978. Łódź 1980. s. 26-73

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Widok willi G.Geyera osd strony ul. Piotrkowskiej. 1.30.XX w. Fot. Pfeifer w zb. APŁ.

Widok fabryki L. Geyera. Winieta z 1.20.XX w. w zb. CMW w Łodzi,

24. Uwagi różne

Rzut budynku do zweryfikowania. Nie udostępniono do pomiarów.

25. Opracował

tekst Ewa Szelągowska, 01.2009 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Ewa Szelągowska, 01.2009 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Ewa Szelągowska, 01.2009 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów UMŁ, Archiwum WUOZ

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka I, II, III, IV, V, VI

1. Miejscowość ŁÓDŹ ul. Piotrkowska 280	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM ZABAW, WILLA GUSTAWA i ROBERTA GEYERA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Tekst, plany, fotografie
---	--	--

cd. p. 12. H i s t o r i a

Z tego okresu pochodzi dekoracja elewacji z elementami neogotyku angielskiego. Budynek pierwotnie na rzucie prostokąta, dwutraktowy z prostokątną przybudówką mieszczącą klatkę schodową na osi elewacji, od wschodu, został rozbudowany o parterową werandę od południa i dwuosiową parterową przybudówkę od północy. W 1911 r. powstał kolejny projekt rozbudowy willi, podpisany przez Romualda Millera. Od strony wschodniej dostawiono piętrowe skrzydło o dwóch osiach okiennych od strony północnej i południowej oraz trzech osiach od wschodu. W części południowej zlokalizowano klatkę schodową dostępną z wnętrza willi. Elewacje opracowano podobnie jak istniejące - prostokątne okna z naczółkami w formie łamanych gzymsów). Oryginalne wejście znajdowało się także w osi elewacji zachodniej. Poprzedzał je piętrowy, drewniany ganek z tarasem na piętrze. Dostępny schodami od południa. Taras wsparty na słupach, z balustradą, zadaszony. Jedyny znany widok pochodzi z l. 30.XX w. i jest słabo czytelny (ganek ukryty za drzewami). Prawdopodobnie po II wojnie ganek został rozebrany, otwory przekształcono (drzwi na piętrze zamieniono na okno). Portyk od południa wsparty na czterech kolumnach unoszący prostokątny taras wzniesiono zapewne przed pierwszą wojną. Przed II wojną willę zamieszkiwał Robert Fr. Geyer, syn Gustawa i wnuk Ludwika Geyera. Po II wojnie obiekt upaństwowiono, należał do Zakładów im. F. Dzierżyńskiego. W latach 90.XX w. został sprzedany, obecnie jest własnością prywatną.

S t y l: Niewielki, piętrowy dom z początku lat 40. XIX w., dawna karczma i tzw. „Dom Zabaw” stojący w ogrodzie, na północ od fabryki przebudowano i rozbudowano w końcu XIX w. i w 1911 r. dla wnuka L. Geyera - Gustawa W. Geyera Juniora. Przybrał wówczas formę willi o skromnych cechach angielskiego gotyku, z portykiem od strony południowej. Czytelna w obu elewacjach frontowych zwarta bryła typowa dla wczesnorenesansowych pałaców włoskich, kopiowanych w II połowie XIX w. w różnych interpretacjach - zyskała geometryczną, surową artykulację o cechach „obronności” (blankowanie ryzalitu), w detalu odnajdujemy reminiscencje późnego, angielskiego gotyku (łamane nadokienniki, krenelaż ryzalitu frontowego). Trójboczny wykusz okienny w elewacji północnej także wywiedziony z angielskiej architektury, motyw lubiany przez architektów przełomu wieków, zestawiono w przeciwległej elewacji z dużym, prostokątnym tarasem otoczonym tralkową balustradą, wspartym na kolumnach w stylistyce neorenesansowej. Kraty w oknach w stylistyce secesji.

Wkładkę założył: mgr Ewa Szelańska, 01.2009 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WUOZ

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość ŁÓDŹ ul. Piotrkowska 280	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM ZABAW, WILLA GUSTAWA i ROBERTA GEYERA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Tekst, plan, fotografie
---	--	---

cd. p. 13 O p i s

B r y ł a cd. Skrzydło wschodnie - trójosiowe od wschodu - piętrowe. Trójboczny wykusz w parterze od strony północnej pod daszkiem trójpołaciowym. Wydatny gzyms wieńczący. Dach nad częścią centralną niski, czterospadowy, nad częścią wschodnią - trójspadowy. Płaski nad ogrodem zimowym. Taras nad portykiem wejściowym.

E l e w a c j e na cokole, piętrowe, zwieńczone gzymsem uskokowym ze wspornikami, artykulacja ramowa, gzyms działowy uskokowy. Wąskie gzymsy w poziomie podokni. Okna prostokątne pod naczółkami łamanymi, nadwieszonymi, profilowanymi. Okna piwniczne - prostokątne i sklepione odcinkowo.

E l e w a c j a z a c h o d n i a piecioosiowa, na osi pseudoryzalit jednoosiowy z wejściem, po schodach lustrzanych z podestem. Ryzalit wieńczy pseudoblankowanie. W podokniach na piętrze prostokątne płyciny.

E l e w a c j a p ó ł n o c n a siedmioosiowa. Niektóre okna ślepe (zamurowane). W parterze w trzeciej osi od zachodu okno „wykuszowe”, trójboczne, pod daszkiem trójpołaciowym. Okratowane dekoracyjnie. Kraty w pozostałych oknach parteru.

E l e w a c j a p o ł u d n i o w a W części zachodniej trójosiowa, z portykiem wspartym na czterech kolumnach tokańskich na wysokich postumentach z płycinami. Unosi taras o tralkowej balustradzie. Niektóre okna ślepe. Wejście główne po stopniach na podest prostokątny. Drzwi dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, górą przeszklone. Na piętrze tylko drzwi na taras. Część wschodnia wycofana o jednej osi, poprzedzona parterową werandą (ogród zimowy) o szerokich otworach okiennych o zaokrąglonych narożnikach. Na boniowanym cokole. W narożnikach weranda ujęta pilastrami unoszącymi płaskie belkowanie i gzyms z profilowaniami. Dekoracyjne wsporniczki na pilastrach i pomiędzy oknami w formie zwisów girlandowych. Część wschodnia wycofana, ze schodami o biegu wzdłuż elewacji na wysoki parter w ścianie wschodniej, prostopadłej.

Wkładkę założył: mgr Ewa Szelałowska, 01.2009 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WUOZ

Wzór ODZ 1978 r.

2

4

3

5

1. Miejscowość ŁÓDŹ ul. Piotrkowska 280	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM ZABAW, WILLA GUSTAWA i ROBERTA GEYERA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Tekst, fotografie
---	--	---

E l e w a c j a w s c h o d n i a Część północna - trójosiowa, okna parteru ślepe. Część centralna wycofana, o jednej osi okiennej. Część południowa dwuosiowa, (bryła główna poprzedzona dwuosiową od tej strony werandą (ogród zimowy) na boniowanym cokole, szerokie okna jak od południa.

W n ę t r z a

W y p o s a ż e n i e: witraż na klatce schodowej z widokiem pałacu i fabryki L.Geyera z datą 1829. firmy: Żeleński z Krakowa, wyk. 1911 r., wyposażenie z II dekady XX w. (po 1911 r.): kominek marmurowy z żeliwną ścianką paleniska (reliefowy motyw putta), kominek marmurowy z gryfami w reliefie nad paleniskiem, dekoracja ścian w salonie z supraportą, boazerie w salonie na parterze (zachowany fragment), drewniana, z marmurowym profilem wokół otworu paleniska obudowa kominka, powyżej lustro kryształowe, boazerie i szafy boazeryjne na piętrze malowane olejno.

I n s t a l a c j e: elektryczna, wod.-kan., telefoniczna, media elektroniczne.

S P I S F O T O G R A F I I

1. Elewacja zachodnia,
2. Elewacja zach., fragment,
3. Elewacja północna,
4. Elewacja północna, okno wykuszowe,
5. Widok z północnego wschodu,
6. Część piętrowa elewacji wschodniej,
7. Elewacja południowa, widok od zachodu,
8. Portyk w elewacji południowej,
9. Drzwi w portyku,
10. Widok portyku od wschodu,
11. Okno w elewacji południowej,
12. Elewacja wschodnia,

Wkładkę założył: mgr Ewa Szelałowska, 01.2009 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WUOZ

7

8

9

10

1. Miejscowość ŁÓDŹ ul. Piotrkowska 280	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM ZABAW, WILLA GUSTAWA i ROBERTA GEYERA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie
---	--	--

SPIS FOTOGRAFII cd.

13. Widok ogrodu zimowego,
14. Okno południowe ogrodu zimowego,
15. Skrzydło wschodnie,
16. Główna klatka schodowa,
17. Schody drewniane na poddasze,
18. Witraż na klatce schodowej,
19. Kominek marmurowy I,
20. Kominek marmurowy II,
21. Korytarz na piętrze,
22. Szafa ścienna na piętrze,
23. Drzwi na parterze,
24. Kominek na parterze,
25. Fragment boazerii na parterze.

44

13

Wkładkę założył: mgr Ewa Szelałowska, 01.2009 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WUOZ w Łodzi

Wzór ODZ 1978 r.

14

12

15

16

1. Miejscowość ŁÓDŹ ul. Piotrkowska 280	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM ZABAW, WILLA GUSTAWA i ROBERTA GEYERA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie
---	--	--

17

18

19

Wkładkę założył: mgr Ewa Szelałowska, 01.2009 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WUOZ Łódź

Wzór ODZ 1978 r.

21

20

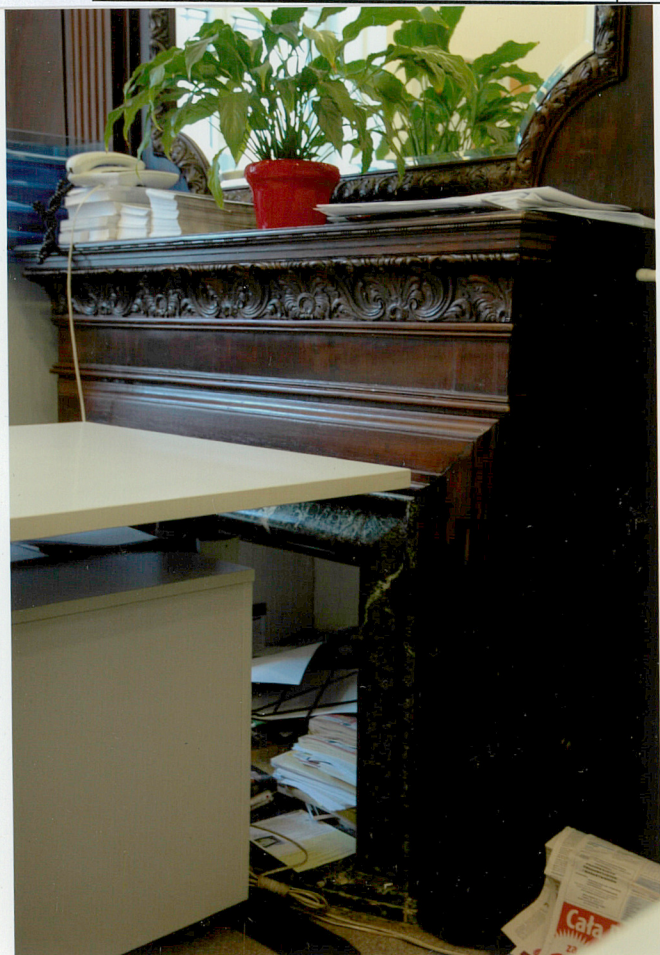

23

22

1. Miejscowość ŁÓDŹ ul. Piotrkowska 280	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM ZABAW, WILLA GUSTAWA i ROBERTA GEYERA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie
---	--	--

24

25

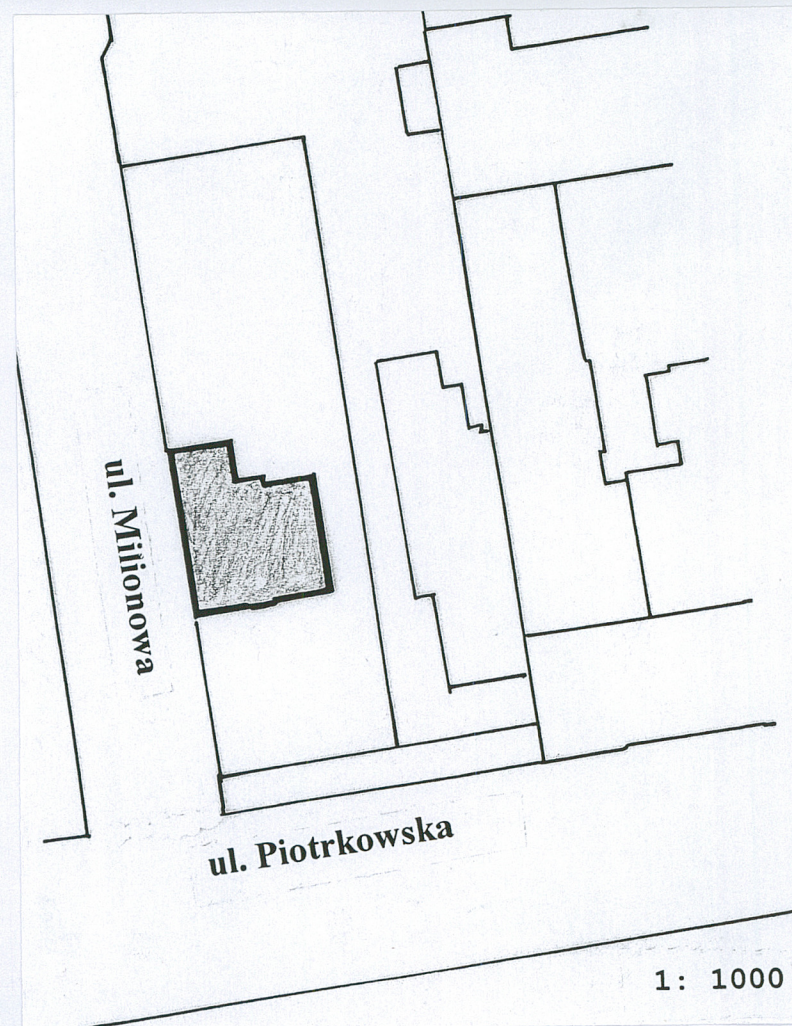
Wkładkę założył: mgr Ewa Szelałowska, 01.2009 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum WUOZ Łódź

Wzór ODZ 1978 r.

Widok willi R. Geyera, l.30. XX w. Fot. Pfeiffer, w zb. APŁ.

1: 1000